

Middelalderforeningen Scramasax Håndfæstning

Gerhard Hekkelman

Scramasax har i en del år har haft et stabilt medlemstal med spændende nye medlemmer og kun få udskiftninger. Hvert nyt medlem betyder nye udfordringer for alle i foreningen.

Et enkelt medlem i ny og næ er måske nemt nok at integrere i en forening, hvor de garvede medlemmer blot gør som "de plejer". Vi synes dog alligevel, at det er en fornuftig idé, at opstille Scramasax' værdier og formidle, hvordan det enkelte medlem, både ny som gammel, kan bidrage til fællesskabet i Scramasax og samtidigt realisere sig selv i middelaldersammenhæng. Nærværende dokument skal derfor ses som en slags håndfæstning, en gensidig aftale mellem den enkelte og fællesskabet.

Scramasax er en forening, der forsøger at samle medlemmerne både ude og hjemme. Når man melder sig ind i Scramasax, kan det være nærliggende, først og fremmest at lade tankerne gå til det ultimative marked med solskin, lækker mad et godt krus middelalder øl og forestille sig, hvordan man spadserer rundt i de færdigsyede sko og den nye særk/kofte, mens hånden hviler på det nyindkøbte sværd og man venligt og vidende tilfredsstillter publikummets nysgerrighed. Men virkeligheden er ofte en anden med styrtregn og vand i ankelhøjde, kolde senge, halvfærdige særke, iturevne kofter og et hoved, der skrider på panodiler, mens man skal høre på publikum, der brokker sig over de høje entre priser. Det er her, vi rykker sammen og slår en latter op, for vi tager det hele som en oplevelse og samler på anekdoter til de mørke forenings aftener om vinter. Men selv de solrige weekender er et stort slæb med at pakke grej, slå lejr og tage den ned igen for til sidst at bære det hele på plads igen. Også det gøres i fællesskab.

Men det er ikke kun "ude", vi samles om vores middelalder interesse. Hjemme i foreningen samles vi hver uge for at rode med fælles og private gøremål. Det er kittet, der gør, at sommeren bliver en fælles oplevelse og at vores lejr er autentisk og alsidig.

Overskrifter:

Dansk middelalder og perioden 1346-1485

Scenarier på markeder

Faste aktiviteter i lejren

Scenarierne

Transport og logistik

Andre middelalderaktiviteter året rundt

Udstyr

Dansk middelalder og perioden 1346-1485

Siden 1992 har foreningen løbende udviklet sig. Denne udvikling skyldtes medlemmernes lyster, erhvervede færdigheder og fælles værdier. Der er gennem årene blevet større og større sammenhæng mellem det, vi vil og det, vi kan. I vedtægterne nævnes interessen for middelalderen, dansk middelalder, altså perioden mellem vikingetiden og renæssance. Dansk middelalder dækker altså næsten 500 års udvikling og har mange spændende delemner. Som det også fremgår af vedtægterne, fokuserer Scramasax i dag på perioden 1346 til 1485. Det er dette tidsrum, vi vil vise frem, når vi er "ude" på markederne. Dermed ikke sagt, at de andre perioder ikke har interesse. Det er netop kendskabet til det, der gik forud og det, der kommer efter, der sætter vores periode i relief og giver den mening. Ikke mindst når vi skal forklare markedsgæster om vores foretrukne periode.

Med et mere nutidigt ord er perioden 1346 – 1485 vores "koncept". Det koncept vi vil kendes for hos arrangørerne, vise på hjemmesiden og er det primære fokus, når bestyrelsen planlægger deltagelse på markederne. Nyt medlemskab af Scramasax kræver derfor, at man går 100 % ind for konceptet.

Perioden 1346-1485 betegnes normalt som senmiddelalderen. I Norden begynder det med Valdemar Atterdags og datteren Margrethe I's regeringstid, hvor landet genvinder noget af den tabte styrke, hvilket resulterer i Kalmar Unionens tid.

Resten af Europa kastes ud i større konflikter (bl.a. hundredeårs krigen mellem Frankrig og England 1337-1453 og Englands tronfølgerstrid "War of the Roses" 1455-1487), sygdom (pesten) og klimaskift (lille istid), der begge medfører sult. Årstallet 1485 er symbolsk og markerer slaget ved Bosworth.

Tiltag, aktiviteter og scenarier på markeder.

Når Scramasax deltager på markeder, er der normalt skrevet kontrakt på de aktiviteter, vi kan byde ind med. Nedenfor kan du bl.a. læse bruttolisten over aktiviteterne og hvordan hvert enkelt medlem kan være med til at gøre markeder til en god og sprudlende oplevelse for os selv, publikum og arrangørerne. Hvor meget eller hvor mange er forskelligt fra marked til marked og afhænger altid af antallet af tilmeldte medlemmer samt de aktiviteter de pågældende medlemmer har forpligtet sig på at deltage aktivt.

Scenarier på markeder

Scramasax er en forening, som formidler middelalderen i tidsperioden 1346 – 1485. Formidling skal forstås som en alsidig og farverig palet i ord, og handling.

Lejrlivet

Udgangspunktet er vores lejr. Her viser vi de mange elementer, som vi kan udfolde til hele scenarier eller blot holde kørende dagen igennem. Scramasax' lejr på markeder kan bedst beskrives som et hverdagsbillede fra fortiden, et levende museum, hvor alle er i rollen – også når man ikke "er på". Nogle foreninger satser på enten boder af forskellig slags, hvor man sælger sin egen vinterproduktion (evt. blot sælger kræmmervarer) eller foretrækker at være en soldaterlejr, der hviler ud mellem udmattende krigsspil, mens der diskuteres parader og kills.

I Scramasax bestræber vi os på at være publikumsvenligt og udadvendt, hvor der sker noget hele tiden. Det kan være stort og småt, duften fra gryderne over bålet, lyden af høvlen på buestaven og hammerslag fra smeden, synet af skønjomfruer med nål og tråd og en gusten kriger med blod og sved i ansigtet, der tilbyder alle at prøve at holde hans sværd og prøve hans hjelm

Det er derfor vigtigt, at hvert medlem på forhånd melder ud hvilke(n)

rolle(r)/gøremål i lejren, man vil byde ind med, når markedsdagen er i fuld gang.

Ved planlægningen af markederne er det vigtigt at vi ved, hvordan alle kan bidrage til helheden.

Som sagt, er man på fra start til slut og det forventes da også, at alle ved spidsbelastninger hjælper der, hvor der er behov – om det så er at hente vand og kløve brænde, reparere fællesudstyr, rense fiskene, holde et ekstra øje med lejren, når krigerne drager til kampshows eller bueskytterne til bueopvisning mv.

Faste aktiviteter i lejren

Fælles for dem alle er, at det drejer sig om formidling. De fleste aktiviteter er ren formidling, mens kun nogle få involverer salg. Salg af produkter fra en bod kan kun foregå i forbindelse med relevant håndværk og formidling. Kræmmervirksomhed overlader vi til andre på markedet.

Nogle af aktiviteter i lejren kræver bemanning dagen lang.

1. Syning – et arbejdende værksted

Næsten alle har gang i noget håndarbejde. Det kan være en ny kjole, en dragt til børnene, nålebinding eller noget delikat broderi. Det er ikke kun kvinderne, der arbejder med nål og tråd. Mændene er ligeledes optaget af at sy nye klæder eller at reparere deres i kampens hede iturevne tøj. Dilemmaerne omkring hvordan man gjorde dengang og hvilke mønstre tilhører hvilken tid diskuteres ofte ivrigt og den diskussion tager vi også gerne med publikum på markederne.

2. Våbenteltet

Lige efter et kampshow, men også resten af dagen er det mange besøgendes største drøm at holde et sværd, prøve en hjelm eller gå i knæ med brynje på. Bemanningen kræver rotation, da man kan komme til at gentage sig selv mange gange. Men da vi ikke er ømme over eget og fællesudstyr er vi en af de grupper, hvor man gerne må "røre og prøve".

3. Madlavning/bålsted

Vi har et velfungerende koge-ø med riste, potter og gryder og kan lave al slags mad enten som mellemmåltid eller hovedmåltid for gruppen. Vi laver alt fra supper til grillristede grise efter behov. Her er der ingen grænser for, hvad man kan prøve af. Det er ikke kun de rigtige råvarer, vi vælger med omhu. Et godt kendskab til middelalderens krydderier og helbredende urter er en stor del af vores forsøg med at tilberede den lækre middelaldermad.

4. Bueværksted

Vi har en del udstyr med stativer til vores flotte buer, snittebænk, håndsmedede høvle og kopier af middelalderspidser til at kunne vise kunsten at snitte en bue, flette buestreng og fremstille pile. Vi har et par dygtige buesnitte, der kan hjælpe resten med at høvle videre på de halvfærdige buer. Et område dækket med spåner, ser faktisk godt ud.

5. Teltene

Vi har en samling af forskellige typer telte. Nogle er privatejede og andre er foreningstelte, men for alle gælder det, at de skal fremstå som en integreret del af lejren og ikke som en soveby. Vi slår helst teltene op i en hestesko omkring vores fælles oversejl med borde og bænke. Teltene må derfor gerne stå åbne med faner, giner, og egne våbenskjolde og vise at vi faktisk overnatter/bor på stedet. Det er ikke nødvendigt at have sit eget telt, men så må man melde ud om ens behov og tage medansvar for transport og rejsning af foreningsteltene.

Scenarierne

Scenarierne er optrin, der varer fra 10 til 30 minutter og ofte foregår udenfor vores lejr og i samarbejde med andre grupper. De sidste år har vi har følgende på programmet:

1. Kampshow

A. Tvekamp og liniekamp

Vi har nogle seje våbenføre mænd i Scramasax. De er ikke mange, så når vi tilbyder kampshow kan det være alt fra små tvekamp til mere organiserede 4 mod 4 kampe med forklaring på diverse taktikker og våbenbrug.

B. Krigsscenarier - krigerne

På de større markeder går vi ofte sammen med andre grupper for at underholde med større slag. Nogle gange ser det voldsomt ud, men sikre aftaler aktørerne imellem, sikkert udstyr, kontrollerede slag og koordineret skuespil blandet med humor og en "happy ending" gør disse slag underholdende og børnevenlige.

Krigsscenarier – bueskytte

Scramasax stiller gerne til større krigsspil med bueskytte. Vi stiller op i samlet geled og skyder på kommando og efter et forudgående aftalt handlingsforløb. Der skydes altid med blunt pile. Man deltager kun i krigerdelen af slaget efter forudgående øvelse og aftale.

2. Bue show

Til alt det buemageri hører selvfølgelig et show. Scramasax leverer 2 slags:

A. Scramasax tilbyder organisering af eller deltagelse i en bue konkurrence, hvor der skydes individuelt på mål/skiver. Alle kan være med og det er svært at miste sin ære, da de færreste altid rammer plet! Medlemmerne stiller i deres foreningskofte, da vi som oftest repræsenterer forening i duel mod andre grupper.

B. Bue opvisning med forklaringer m.m. for et mindre publikum ved buebanen. Her er vi en 2- 4 bueskytte og en fortæller. Vi viser lidt præcisionsskydning, mens der fortælles lidt om langbue skyttens rolle i middelalderen især i vores periode (100-årskrigen). For at gøre det mere levende inviteres et barn fra publikum, iklædt brynje og hjelm som ekstra målskive.

Transport og logistik

Selv om dette punkt er nævnt tidligere, så nævnes det en ekstra gang alligevel. Bestyrelsen eller den markedsansvarlige skal hver gang løse logistikproblemet med at få tilmeldte medlemmer og udstyr frem og tilbage. Det er derfor vigtigt, at man i god tid giver en melding omkring deltagelse og transportbehov. Man kan ikke forvente, at der fredag eftermiddag automatisk er en bagsideplads og at køretøjet kan rumme ens personlige udstyr. Selv om vi alle sammen tager af sted fra "Boxit" på Rødegårdsvej, hvor fællesudstyret opbevares, prøver vi at tage højde for medlemmernes skæve arbejdstider mm. Ved markeder, hvor vi er hyret, er det normalt omkostningsfrit, men på andre markeder betales et på forhånd aftalt beløb for transport, fragt af fællesudstyr samt maden.

Andre middelalderaktiviteter året rundt

1. Mandagsmøder

Vi mødes hver anden mandag fra kl. 19.00 på Skt. Klemensskolen og laver udstyr eller blot hygger og spiser kage. Det er her vi kan lære hinanden bedre at kende, så for at komme ind i fællesskabet er det godt at møde op så tit som muligt. Så kan man også få hjælp til at lave sit udstyr. Sko, dragt, kjole, kofte og skjold er nogle af de nødvendige ting, man skal have styr på for at kunne være med på markedet.

2. Tirsdags syning

Hver anden tirsdag mødes vi privat til syning. Dels for at hjælpe hinanden og dels for at nå det, man så gerne vil sy færdig inden næste sæson.

3. Arbejdsdage lørdag/søndag

Udenfor markedssæsonen, afholder vi regelmæssigt arbejdsdage, hvor vi arbejder på fælles foreningsudstyr.

Udstyr

Det tager mange år før garderoben er nogenlunde på plads. Men da vi lægger stor vægt på autenticitet, er det en forudsætning for voksne medlemmer, for at kunne deltage på markeder med Scramasax,

1. at man skal stille med følgende fra perioden 1346-1485:
 - middelalderligt udseende (f.eks. kun kontaktlinser eller læsebrilleglas i middelalder brillestel)
 - middelaldersko eller bare tæer
 - middelaldertøj i hør og uld
 - krigere/bueskytte og andre scenarie deltagere skal foruden vams og hjelm (sikkerheds krav) have foreningskofte med lilje (foreningens betaler for stoffet) eller andet, der viser tilhørsforholdet
 - krigerne skal have personligt sikkerhedsudstyr som handsker, hjelm, gambason (foreningen har en første hjælps kasse!)
 - lovlige men aldrig skarpe våben efter gældende regler
 - hverdagens brugsgenstande (tallerken, kniv, krus og ske mm.)
2. at man opfordres til på sigt at få lavet
 - personligt våbenskjold med tilhørende tøj
 - tøj, der passer til ens gøremål på markedet både praktisk og standsmæssigt.